

СЕЛО, ЩО ВИРОСЛО ІЗ ХУТОРІВ

Дорога від Серник до Соломира простягається одвічним поліським краєвидом, вздовж болота та лісу.

Обабіч цієї дороги, як острівки серед моря осінньої болотної сірості, виринають розкидані людські обійстя. Це - залишки колишніх соломирських хуторів. Перейшли ці обійстя у спадок дітям, а тепер, напевно, й онукам.

Власне, село Соломир й утворилось із хуторів. На давніх, ще довоєнних картах значиться невеличке поселення під такою назвою. Статус села Соломир отримав вже після завершення ліквідації хуторів, на початку шістдесятих років 20-го століття, коли із навколишніх боліт та лісів переселилися до нього колишні хуторяни. Та й нині звичної картини сільської вулиці, із будинками у два ряди, в Соломирі не побачиш. Забудова села розкидана, якщо й десь стоять хати у одному ряді, то не більше десяти. З чого й виходить, що Соломир займає велику площу.

Моїм провідником Соломиром згодилася бути Ніна Павлівна Полюхович, завідувачка місцевим клубом. Жінка від діда - прадіда має шляхетне прізвище і, як стверджує, є спадкоємицею тих перших Полюхів, котрих королева Бона нагородила за вірну службу цими землями. Прощуючи від обійстя Ніни Павлівни до сільського клубу, дізнаюся із її розповідей про минуле та сучасне Соломира, його жителів, новини та перспективи. «Про

цього села, каже, що «люди тут, доброзичливі, вдячні, розуміють і завжди підтримують, а ще - медпункт для них є місцем, щоб зібратися й поговорити про життя-буття».

Запрошує оглянути своє робоче місце і, по ходу, ознайомлює із медичною картою села: «Основна група захворювання у нас - гіпертоніки. Дітей до року в Соломирі немає, відсутні й вагітні. Померло за останній рік шестеро чоловік».

Недалеко від клубу і ФАПУ знаходиться Соломирська початкова школа, віднедавна вона є філією Серницької ЗОШ I -III ступенів.

ковим номером, одна від другої розташовані на значній віддалі». - Ніна Павлівна продовжує знайомити зі своїм селом.

Кордон і справді тут зовсім поруч, від крайніх соломирських хат - якихось кілька сотень метрів - і вже друга держава. Відсутність розмежування на кордоні породжує незручності для населення. «Ось і цього року три наших жіночки, збираючи ягоди, перейшли кордон. А де ж його зрозумієш, що то вже Білорусь! Затримали їх білоруські прикордонники і, як результат, депортація без права в'їзду на кілька років до їхньої країни».

◆ ЯК ЖИВЕШ, СЕЛО?

дями. Кажуть, вродило жолудів - чекай сніжної зими. А вона, із метровими сніговими заметами, для мешканців цього куточку означає бути відрізаними від усього світу.

- У нас таке вже було. У ту зиму, коли помер мій хазяїн, снігу було більше за ці плоти, ох, намучилися, поки схоронили! - розказує сімдесяти дев'ятирічна Ганна Григорівна Коваль (на фото), котра, забачивши незнайомого чоловіка, цікавиться, що привело його до них. Ганна Григорівна сама родом із Серник. Чоловік теж не з місцевих. Ще за Польщі свекор, родом із Золкіна, купив тут землю і поселився на хуторі. На цей хутір і прийшла зовсім

себе, я Соломир називаю вдовиним селом, - каже Ніна Павлівна, - бо, чи не в кожній другій хаті вже немає господаря і вдів з кожним роком більшає». Молоді в селі теж не густо, хоча середній вік його жителів не високий. «Що на село чекає в недалекому майбутньому? Ні роботи, ні перспектив, одна надія людям - на сезонні зарібки їздити. А жити тут цікаво, нібито й недалеко від дороги, а зовсім, як у іншому світі, спокійно, тихо, - продовжує свою розповідь про рідне село очільниця сільського клубу. - Наш клуб, а в ньому ще знаходиться і ФАП, може й остання новобудова в районі. Збудували його старанням Петра Євменовича Думанського, колишнього керівника серницького радгоспу. У 1999 році ми справили новосілля. У нас в селі немає барів, кафе, тому молодь та молоді сім'ї охоче йдуть до клубу, щоб навіть просто поспілкуватися, а в святкові дні - й з інших сіл приїжджають,» - розповідає Ніна Павлівна про особливості сільського культурного дозвілля.

До нашої розмови приєднується завідувачка ФАПом с.Соломир Валентина Анатоліївна Полюхович. Вона - ще зовсім молодий спеціаліст. Народилася у селі Бутове, закінчила у 2011 році Рівненський медичний коледж. Четвертий рік працює в Соломирі. За цей час познайомилася з усіма жителями

Стареньке, але доглянуте приміщення має дві класні кімнати та вчительську. В цьому році у школі навчається дев'ять школярів. У першому класі четверо, у другому троє і в четвертому двоє, третього класу немає. Про шкільне життя дізнаюся із розповіді двох зовсім молодих вчителів - Марії Володимирівни та Софії Василівни, саме на цей день, згідно розкладу, випали їхні уроки. Дівчата родом із Серник. На просторому шкільному подвір'ї юрба малюків веселиться під час перерви. Дехто на гойдалці розважається, ласуючи морозивом. Всі вони - майбутнє свого села!

Поряд зі школою стоїть під замком приміщення колишнього магазину. Ніна Павлівна випереджає моє запитання: «У нас в селі один тільки приватний магазин. Державний не працює із -за відсутності продавця». Ну що ж, бувають і такі реалії у сільському житті, але справа, напевно, у конкуренції та економічній недоцільності утримувати торговельний заклад.

Йдемо вулицею, по один бік котрої - рядочок чепурних хатинок, а з іншого - сосновий ліс підступає до краєчку бруківки. «Ця вулиця називається Лісовою, а ще є Молодіжна, Затишна та Прикордонна, котра простягається до кордону із Білоруссю. Вулиці у нас порозкидані і, буває, що хати, за поряд-

Сумно й те, що зруйновано столітні родинні та добросусідські відносини. За півкілометра від Соломира розташоване білоруське село Бірки, чутно навіть собачий гавкіт. Були часи, коли жителі із крайніх соломирських хат за хлібом ходили до Бірок, бо ближче було, ніж до свого магазину, не говорячи вже про те, що одружувалися, кумалися і т.д. «Воно б і не так прикро було б, якби кордон був позначений межею або смугою якою, тоді б люди чітко бачили і знали, що то білоруська територія, а це - наша. А так вирости всі в одному лісі, а тепер є порушниками,» - з прикрістю ділилися зі мною соломирчани.

Й так не багатолюдне село, у цю осінню пору, немов завмерло, лише зрідка видніється підвода, повна жовтобоких гарбузів, чи із дровами. Клопоти сільських людей скрізь однакові - готуються та запасуються до зими. Поминувши урочище із дивною назвою Ворочун, лісові зарослі в котрому такі густі, що, здавалося, жодному звіру не продертися крізь них, потрапляємо у найвіддаленішу частину села. Людські оселі звідусіль обступають дерева, чагарники. Дорога попід огорожами - вся в ямах. Зауважую, що в дощову погоду вони перетворюються у глибокі калюжі, обминути котрі не так просто. Кілька столітніх дубів розкинули своє гілля і щедро усипали землю жолу-

молодою невісткою Ганнуса. П'ятдесят три роки прожили у парі, п'ятеро дітей народили і виховали. Троє покинули своє село, а одна дочка і найменший син збудували хати по обидві сторони від батьківського дому. Григорівна розказує про своє життя, про долі дітей, журиться що молодим немає роботи, що біда на свиней приключилася, а люди понакопували картоплі, вродили гарбузи, буряки і хто його тепер те все поїсть? У щирій, душевній розмові минає час. Є чому навчитися і що пізнати у старших людей! Життєва мудрість приходить з роками. Скільки за ці роки руками усього перероблено? Скільки пережито? А тривог на серці не меншає. Дякую Ганні Григорівні за спілкування, бо ж пора повертатися, і в очах старенької помічаю сум, стороння людина не так часто загляне на їхніх острівок життя. Повертаючись із цього присілка, ще раз оглядаю його околиці, хашчі Ворочуна, задивляюся на дуби. Вже із вікна авто кидаю погляд на село, роздумую над почутим про минуле і тим, що побачив. Соломир, як десятки інших сіл на Поліссі. Так здається на перший погляд. Але ж ні! У кожного села, як і в людини, є своя душа.

**На фото (зліва-направо):
Валентина Анатоліївна, Ніна
Павлівна, Ганна Григорівна.
Павло Дубінець**